

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería xeriátrica e coidados paliativos

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V53G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Mosquera Losada, María Elena			
Profesorado	Mosquera Losada, María Elena Pérez Martín, Javier			
Correo-e	marimosquera@uvigo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A materia de "Enfermería Xeriátrica e coidados paliativos" trata de proporcionar ao alumno o coñecemento das modificacións que se producen no individuo coa idade, desde aspectos non só bio-fisiolóxicos e funcionais senón tamén socio-económicos que teñen neste grupo de poboación unha significación de suma importancia e transcendencia, trata igualmente dos coidados que deben dispensarse aos anciáns sans e enfermos, así como da actitude adecuada ao dispensar os devanditos coidados. Tamén engloba os coidados paliativos desde a perspectiva persoal, social e familiar e abordando os coidados que se dispensan na devandita situación.			

Esta materia impártese no terceiro curso do Grao de Enfermería, e é unha materia semestral.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería.
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.

B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde.
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto socio-sanitario.	A1	B3	C8	D1
	A2	B5	C41	D2
	A3	B6	C42	D3
	A4	B7	C43	D4
	A5	B9		D5
		B11		D6
		B14		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Realizar coidados tendo en conta as modificacións **morfofuncionales e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C44	D2
	A3	B3	C49	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema

TEMA 1: O ENVELLECIMENTO: MARCO CONCEPTUAL. ASPECTOS XERAIS DO ENVELLECIMENTO	1.1: CONCEPTO DE VELLEZ 1.2: CONCEPTOS CRAVES NA VELLEZ 1.3: CONCEPTO Y FORMAS DE ENVEJECIMIENTO
---	--

TEMA 2: ENFERMARÍA XERONTOLÓXICA	2.1: GERIATRIA E GERONTOLOGIA 2.2: FUNCIÓNS DA ENFERMEIRA XERONTOLÓXICA 2.3: COIDADOS ESPECÍFICOS DA ENFERMEIRA XERONTOLÓXICA EN RELACIÓN COAS NECESIDADES DOS USUARIOS (MODELO VIRGINIA HENDERSON)
TEMA 3: O CONTEXTO SOCIO-SANITARIO DA POBOACIÓN ANCIÁ	3.1: ENVELLECIMENTO DAS POBOACIÓNS 3.2: PROBLEMÁTICA DO ENVELLECIMENTO 3.3: ENVELLECIMENTO SAUDABLE E ENVELLECIMENTO ACTIVO 3.4: PLAN XERONTOLÓXICO 3.5 RECURSOS ASISTENCIAIS 3.6: CONCEPTO CRAVES DA DEPENDENCIA 3.7: LEI DA DEPENDENCIA 3.8 IDAISMO. MALTRADO NA VELLEZ. CONTENCIÓNS 3.9 ENFERMERIA XERIATRICA NOVOS ROLES.
TEMA 4: NIVEIS ASISTENCIAIS	4.1: CONCEPTO DE NIVEL ASISTENCIAL 4.2 CLASIFICACIÓN DE NIVEIS ASISTENCIAIS 4.3: FUNCIÓNS DA ENFERMARÍA XERONTOLÓXICA NOS DISTINTOS NIVEIS ASISTENCIAIS 4.5 ORGANIZACIÓN DOS COIDADOS DE ENFERMARÍA DENTRO DAS INSTITUCIÓNS SOCIOSANITARIAS.
TEMA 5: TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO	5.1 TIPOS DE CLASIFICACIÓNS DAS TEORÍAS DE ENVELLECIMENTO 5.2 TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO
TEMA 6: MODIFICACIÓNS *MORFOFUNCIONALES E PSICOSOCIAIS DO ENVELLECIMENTO	6.1: CARACTERÍSTICAS XERAIS DA PRESENTACIÓN DE ENFERMIDADES NO PACIENTE ANCIÁN 6.2: CAMBIOS FÍSICOS NO ENVELLECIMENTO E PRESENTACIÓNS ATÍPICAS DAS ENFERMIDADES POR APARELLOS 6.3 CAMBIOS PSÍQUICOS E SOCIAIS NO ENVELLECIMENTO 6.4: CARACTERÍSTICAS XERAIS DA PRESENTACIÓN DE ENFERMIDADES NO PACIENTE ANCIÁN 6.5 TERAPÉUTICA FARMACOLÓXICA NO PACIENTE ANCIÁN
TEMA 7: A PERSOA MAIOR ENFERMA. VALORACIÓN INTEGRAL	7.1: VALORACIÓN XERIÁTRICA 7.2: INSTRUMENTOS Ou ESCALAS DE VALORACIÓN 7.3: VALORACIÓN DA SAÚDE FÍSICA 7.4: VALORACIÓN DA CAPACIDADE FUNCIONAL 7.5: VALORACIÓN DA SAÚDE MENTAL 7.6: VALORACIÓN SOCIAL 7.7.:ANEXOS (ESCALAS) 7.8:TRASTORNOS NEUROCOGNITIVOS.
TEMA 8: O ANCIÁN FRÁXIL	8.1 TIPOS DE PACIENTES EN XERIATRÍA 8.2 O ANCIÁN FRÁXIL. ABORDAXE
TEMA 9: GRANDES SÍNDROMES XERIÁTRICAS	9.1: CONCEPTO DE SD XERIÁTRICO 9.2: CLASIFICACIÓN DAS SÍNDROMES XERIÁTRICAS 9.3: SÍNDROMES XERIÁTRICAS.
TEMA 10: COIDADOS PALIATIVOS	10.1 PASADO E ACTUALIDADE DOS COIDADOS PALIATIVOS 10.2 ENFERMERIA E COIDADOS PALIATIVOS FUNCIONS 10.3 ATENCIÓN NOS ÚLTIMOS DÍAS. AGONÍA 10.4 DUELO DEFINIÇÃO. FASES E MANIFESTACIONS 10.5 DUELO PATOLÓXICO 10.6 APOIO PSICOSOCIAL A LA FAMILIA 10.7 EUTANASIA

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	17	29
Estudo de casos	10	13	23
Traballo tutelado	8	2	10
Foros de discusión	0	9.5	9.5
Debate	6	0	6
Seminario	3	0.9	3.9
Lección maxistral	15	42	57
Exame de preguntas obxectivas	0.6	3	3.6
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	7	8
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Foros de discusión	Foros no que se propón o alumno que opine sobre diferentes conceptos da materia. E no que tamén debe reflexionar e opinar de forma asertiva sobre a visión do resto dos compañeiros.
Debate	Actividades grupais, no que os alumnos expoñen a súas ideas e arguméntaas sobre un tema relacionado coa materia. Da mesma forma escoitan outras ideas e argumentos co fin de ter diferentes visións e por tanto enriquezase o seu campo de coñecementos. O debate estará moderado polo profesor para orientar e conducir o debate dentro do campo profesional.
Seminario	Exposición por parte do profesor dun tema relacionado coa materia e que complementa e enriquece o coñecemento dos alumnos en relación co campo da Enfermería Xeriátrica.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O alumno deberá resolver exercicios proposto que se remitiron por correo electrónico e que servirán par manter unha discusión que o docente non que se reflexionará sobre conceptos craves desta materia. Tamén deberá calcular extraendo datos do INE diferentes índices e taxas relacionadas co envellecemento en España
Estudo de casos	O alumno debora resolver diferentes casos propostos polo profesor en grupo e de forma individual relacionados coas materias (determinar os coidados máis adecuados en diferentes situacións clínicas que se manifestan en Xeriatria, saber aplicar escalas de valoración das AVD e sobre o estado Cognitivo, etc)
Traballo tutelado	O alumno desenrolará na clase en grupo sendo titorizada polo docente, diversos exercicios sobre envellecemento activo, organización dos coidados en de centros xeriátricos, etc.
Foros de discusión	Estableceranse diferentes foros de discusión, sobre conceptos importantes en xeriatria incluído o campo dos coidados paliativos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	A1 A5	B3 B14	C42 C43 C49 C52	D2 D3 D4 D8 D10
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C49 C52	D1 D3 D4 D7 D8 D9 D10

Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	5	A1 B2 C8 D1 A2 B3 C41 D2 A3 B5 C42 D3 A4 B6 D4 A5 B7 D5 B9 D6 B14 D7 B15 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Restarase 1 correcta por cada 2 fallos	15	A1 B1 C41 D1 A3 B2 C42 D8 A5 B3 C43 B5 B6 B7 B9 B14 B15
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	45	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C44 D5 B7 C49 D6 B9 C52 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

I. SISTEMA DE AVALIACIÓN

1.-Avaliación Continua (AC)

$$\text{ACTI}(65\%)+\text{ACTG}(5\%)+\text{ACF}(30\%)= \text{AC}(100\% (10 \text{ puntos}))$$

ACTI.

Traballo persoal: 65% (6,5 puntos)

- Desenvolvemento do concepto profesional da vellez (0,25 puntos)
- Exercicio sobre valores estatísticos relacionados coa xeriatria (0,25 puntos)
- Reflexión profesional sobre coidados paliativos (0,25 puntos)
- Caso práctico sobre baremos de avaliación xeriátrica (2 puntos) (para superalo será necesario acadar 5 puntos sobre 10, os alumnos que non superen esta parte serán avaliados sobre ela no exame final)
- Caso práctico relacionado co tema 6, 8 e 9 (1,5 puntos) (para superalo será necesario acadar 5 puntos sobre 10, os alumnos que non superen esta parte serán avaliados sobre ela no exame final)
- 3 probas parciais, preguntas curtas: (para superalas será necesario acadar un 5 sobre 10 en cada unha delas, os alumnos que non superen ningunha das parciais serán avaliados no mesmo/s no exame final).
 - T1-T2 (0.75 PUNTOS)
 - T3-T4 (0,75 PUNTOS)
 - T5-T7 (0,75 PUNTOS)

ACTG.

Traballo en grupo 5% (0,5 puntos)

- Proxecto de envellecemento activo

- Deterioro cognitivo do exercicio
- Centro de atención sociosanitaria a persoas maiores TCAE planificación laboral.

ACF.

Exame final 30% (3 puntos)- Non se admitirá ningún tipo de material.

- Preguntas curtas (1,5 PUNTOS)
- Preguntas da proba (1,5 puntos)

Este exame poderá ampliarse con preguntas e signos de puntuación, segundo se superen ou non os casos prácticos e/ou probas parciais.

2.-Avaliación global (AG)

Non se permitirá ningún tipo de material.

Consiste nunha proba final que suporá o 100% da nota:

- 70% (7 puntos), - 1 estudo de caso sobre escalas e 4 preguntas curtas sobre o contido da materia
- 30% (3 puntos) - 30 preguntas de opción múltiple (0,1 valor de resposta correcta e resta 0,03 pregunta incorrecta)

O alumnado será avaliado mediante avaliación continua (sempre que cumpra os criterios de asistencia), salvo que solicite formalmente, e segundo os procedementos establecidos, que desexa ser avaliado globalmente.

Calquera alumno que falte ao 10% das clases sen causa xustificada segundo a normativa vixente, perderá a opción de avaliación continua.

Na segunda oportunidade, o alumno será avaliado polo sistema global de avaliación.

II. NORMAS XERAIS

Para aprobar a materia é necesario obter unha cualificación igual ou superior a 5 puntos nunha escala de 0 a 10.

III. COMPROMISO ÉTICO

Espérase que o alumnado amose un comportamento ético adecuado, en caso de detección (copia, plaxio, uso de dispositivos electrónicos non autorizados, etc.), considerárase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación na oportunidade de avaliación correspondente será suspenso (0,0).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MOSQUERA LOSADA ME.; PEREZ MARTIN J., **MANUAL DE ENFERMERIA GERIATRICA**, 14, Escuela Enfermería Povisa, 2023/2024

Bibliografía Complementaria

P. ABIZANDA, **TRATADO DE MEDICINA GERIÁTRICA: FUNDAMENTOS DE LA ATENCIÓN SANITARIA A LOS MAYORES (2ª EDICIÓN)**, 9788491132981, 1, ELSEVIER, 2020

Patricia Williams, **ENFERMERÍA GERIÁTRICA**, 978849113993, 1, S.A. ELSEVIER ESPAÑA, 2020

Gil Gregorio, López Trigo. Sociedad Española de Geriátría y Gerontología, **Manual de buena práctica en cuidados a las Personas Mayores.**, 2, IMC, 2015

MARGARET ECKMAN, **ENFERMERIA GERIATRICA.**, 2, Manual moderno, 2012

C. CANTERO MOLLINEDO; V. CANDIÑANOS MARCO-GARDOQUI; L CARRILLO IZQUIERDO; J. ARRETXE ZAMAKONA; N. LE, **Protocolos de actuación. Residencias de personas mayores Servicio Foral Residencial**, 1, Diputacion Floral de Navarra, 2011

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE GERIATRIA Y GERONTOLOGIA, **MANUAL DEL RESIDENTE EN GERIATRIA**, 1, Ene Life Publicidad S.A. y Editores, 2011

LOURDES BERMEJO GARCIA, **ENVEJECIMIENTO ACTIVO Y ACTIVIDADES SOCIOEDUCATIVAS CON PERSONAS MAYORES: GUIA DE BUENAS PRACTICA**, 1, Editorial Panamericana, 2010

ELENA MUÑOZ MARRON, **ESTIMULACION COGNITIVA Y REABILITACION NEUROPSICOLOGICA**, 1, UOC (UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA), 2009

Aut.: Kaplan, Jauregui, Rubil. Edimed, **Grandes Síndromes Geriátricos.**, 1, Ediciones médicas SRL., 2009.

HUEROS IGLESIAS A., **CEAFA ATENDER A UNA PERSONA CON ALZHEIMER**, 1, ONA IDUSTRIA GRAFICA, 2008

SENPE - SEGG, **VALORACION NUTRICIONAL EN EL ANCIANO**, 1, GALENICAS-NIGRA TREA, 2007

Servicio Regional de Bienestar Social Comunidad de Madrid, **Guía de protocolos y documentación para residencias geriátricas de la Comunidad de Madrid. Protocolos Asistenciales en Residencias de Mayores**, 1, COMUNIDAD DE MADRID, 2007

GLORIA PEREZ SERRANO, **INTERVENCION Y DESARROLLO INTEGRAL EN PERSONAS MAYORES**, 1, ED. UNIVERSITAS, SA, 2006

Millán Calenti., **Principios de Geriatria y Gerontología**, 1, Mc GRAW HILL Interamericana, 2006

XUNTA DE GALICIA, **VIDA E LIBERDADE: O DEREITO A UNA MORTE DIGNA**, CONSELLERIA DE PRESIDENCIA, 2006

J. HERRERA CARRANZA; J.C. MONTERO TORREJON, **ATENCION FARMACEUTICA EN GERIATRIA**, 1, S.A. ELSEVIER ESPAÑA, 2005

Joaquin Giro Miranda, **Envejecimiento Activo - Envejecimiento en Positivo**, 1, Universidad de la Rioja, 2006

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/V53G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Enfermería comunitaria I/V53G140V01104

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Enfermería clínica II/V53G140V01205

Enfermería comunitaria II/V53G140V01206

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306
